

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. Г. КОРОЛЕНКА
КАФЕДРА БОТАНІКИ, ЕКОЛОГІЇ ТА МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ БІОЛОГІЇ**

ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ

навчально-методичний посібник
до проведення практичних занять
для студентів денної форми навчання,
за напрямом підготовки: 101 «Екологія»

Полтава 2025

УДК 502/504(072.8)

Т33

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Дерев'янка Т. В. – кандидат біологічних наук, доцент, завідувач кафедри біології, здоров'я людини та фізичної реабілітації Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка.

Алексеева с. В. – доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник, головний науковий співробітник відділу дидактики Інституту педагогіки НАПН України.

УКЛАДАЧІ:

Дяченко-Богун М. М. – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри ботаніки, екології та методики навчання біології Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка.

Гомля Л. М. - кандидат біологічних наук, доцент, доцент кафедри ботаніки, екології та методики навчання біології Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка.

Шкура Т. В. - кандидат біологічних наук, доцент, доцент кафедри ботаніки, екології та методики навчання біології Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка.

Красовський В. В. – кандидат біологічних наук, старший науковий співробітник, директор Хорольського ботанічного саду.

Рокотянська В. О. – кандидат сільськогосподарських наук, асистент кафедри ботаніки, екології та методики навчання біології Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка.

Сагайдак В. Р. - асистент кафедри ботаніки, екології та методики навчання біології Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка.

Затвердила вчена рада Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка (протокол 11 від 27.03.2025 р.).

© ПНПУ імені В.Г. Короленка , 2025

©Дяченко –Богун М.М, Гомля Л.М., Шкура Т.В.,

Красовський В.В., Рокотянська В.О., Сагайдак В.Р., 2025

Теорія і практика екологічної освіти : навч-метод. посібник до
Т-33 проведення практичних занять для студентів денної форми навчання, за
напрямом підготовки: 101 «Екологія»/ уклад.: Дяченко-Богун М. М., Гомля
Л. М., Шкура Т. В. та ін. – Полтава : ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2025. –
44с.

Навчально-методичний посібник містить матеріал, який допомагає студентам краще опанувати навчальну дисципліну «Теорія і практика екологічної освіти», а також формувати у студентів поняття про сучасні принципи неперервності екологічної освіти; озброює їх знаннями та вміннями, необхідними для формування екологічного мислення, світогляду, свідомості та екологічної культури. Методичні рекомендації створено у відповідності з програмою курсу, де викладено методичний супровід до проведення практичних занять (опорні поняття, питання для самоконтролю, тематику рефератів), інструктивні матеріали до проведення практичних занять.

УДК 502/504(072.8)

ЗМІСТ

Передмова	5
ЗАНЯТТЯ 1.....	11
ЗАНЯТТЯ 2.....	13
ЗАНЯТТЯ 3.....	15
ЗАНЯТТЯ 4-5	17
ЗАНЯТТЯ 6-7	19
ЗАНЯТТЯ 8.....	21
ЗАНЯТТЯ 9.....	23
ЗАНЯТТЯ 10.....	25
ЗАНЯТТЯ 11.....	27
ДОДАТОК.....	29

Передмова

Природні ресурси, зокрема рослинний і тваринний світ, знаходяться на межі повного виснаження. Якщо 30-40 років тому на Землі щодня зникав один вид тварин, то сьогодні, за даними Всесвітнього фонду охорони живої природи, один вид зникає всього за 1 годину. До Червоної книги України вже занесено близько 800 видів тварин і рослин. За останні 50 років у нашій країні загинуло більше 3000 малих річок. В умовах такої кризової ситуації важливо активізувати поширення екологічних знань, підняти на високий рівень екологічну освіту та екологічну культуру населення і зокрема студентської молоді.

Саме глобальні проблеми сучасності, які несуть загрозу життю і людській цивілізації, викликали необхідність екологічної освіти, покликаної реалізувати ідеї інформаційного суспільства, що стають досить актуальними. Пошук шляхів гармонійної взаємодії суспільства і природи призводить до інтенсивного процесу екологізації загальної культури людства, і, як наслідок – до формування теорії і практики екологічної освіти.

Під екологічним вихованням молоді розуміється формування у широких верств населення високої екологічної культури всіх видів людської життєдіяльності, так або інакше пов'язаних з пізнанням, освоєнням, перетворенням природи.

Мета навчальної дисципліни «Теорія і практика екологічної освіти» навчити молоду людину розвивати знання законів живої природи, розуміти суть взаємин живих організмів з навколишнім середовищем і формувати уміння управляти фізичним і психічним станом, наданні студентам педагогічного вузу системи професійних знань, необхідних для здійснення екологічної освіти у соціумі.

Завдання навчальної дисципліни «Теорія і практика екологічної освіти» : засвоєння студентами мети і завдань екологічної освіти; формування у студентів поняття про сучасні принципи неперервності екологічної освіти; озброєння їх знаннями та уміннями, необхідними для формування екологічного мислення, світогляду, свідомості та екологічної культури.

При вивченні навчальної дисципліни перевага надається активному процесу засвоєння знань, у вигляді програмних та проблемних лекцій.

Значна увага надається самостійній роботі студентів, яка ними здійснюється в аудиторний та позааудиторний час в межах навчальної та наукової діяльності – на лекційних заняттях, контроль-колоквіумах, семінарах та ін., забезпечуючи безперервний активний режим засвоєння необхідних стійких знань та умінь.

Самостійна робота студентів передбачає опрацювання додаткової літератури, преси, періодичних видань, підготовку реферативних повідомлень та ін.

Враховуючи значення екології як однієї із актуальних біологічних наук, що є теоретичною базою раціональних взаємовідносин суспільства і природи, навчальний курс інтегрований спрямований на засвоєння студентами основних екологічних знань, що сприятиме розвитку екологічного мислення майбутніх фахівців.

Навчальна дисципліна «Теорія і практика екологічної освіти» є однією з провідних у системі базової вищої освіти при підготовці фахівців з напрямку «Екологія». Це – фундаментальна дисципліна, тобто вона є узагальнюючою щодо формування певного об'єму знань майбутнього фахівця й об'єднує вивчену кількість навчальних дисциплін у їх органічному поєднанні, формуючи цілісність уявлень про знання щодо основних складових дисципліни, відповідних змістових модулів, виховує розуміння нагальної потреби гармонійних взаємовідносин між людиною та природою.

Навчальна програма побудована у відповідності з європейськими і світовими стандартами і відповідає вимогам стандарту вищої екологічної освіти.

У процесі реалізації програми дисципліни формуються наступні компетентності:

Програмні компетентності:

У процесі реалізації програми дисципліни формуються наступні компетентності:

А) Загальні:

1. Навченість навчатися упродовж життя;
2. Здатність застосовувати набуті знання в практичних ситуаціях;

3. Здатність до пошуку, аналізу, критичного оцінювання та синтезу інформації з різних джерел;
4. Здатність вільно спілкуватися державною мовою (вільно застосовувати письмово й усно професійну термінологію, ідеї, принципи і теорії);
5. Здатність до адаптації та професійної діяльності в новій ситуації на основі креативності;
6. Здатність до самоаналізу, самооцінки, самокритичності, самореалізації та самовдосконалення;
7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо;
8. Здатність використовувати інформаційно-комунікаційні технології навчання та працювати в глобальному інформаційному середовищі.

Б) Спеціальні (фахові, предметні):

1. Здатність використовувати основні етапи і напрямки розвитку екології як науки і як навчального предмету;
2. Здатність до критичного осмислення основних закономірностей екологічних змін на підставі понятійно-термінологічного апарату;
3. Вміти визначати цілі і завдання екологічної освіти;
4. Здатність розглядати основні джерела наукової інформації про будь-які біологічні об'єкти чи екологічні явища;
5. Застосовувати екологічні знання для вирішення навчально-виховних, науково-методичних завдань екологічної освіти розробки моделей популяцій і угруповань живих організмів;
6. Організовувати і здійснювати краєзнавчу, природоохоронну роботу; використовувати результати екологічної освіти у навчально-виховному процесі;
7. Проводити навчально-виховну роботу з екології, метою якої є підвищення рівня їх екологічної освіченості.

Очікувані результати навчання з дисципліни:

- Знає теоретичні основи та методологію традиційної і сучасної екології, охорони довкілля, оптимізації природокористування.
- Знає засади і принципи державної політики у сфері охорони довкілля та

раціонального природокористування, здійснення ефективної екологічної політики.

- Знає і розуміє особливості планування, впровадження, контроль й аналіз роботи систем екологічного менеджменту з метою їх подальшої сертифікації.
- Знає прийоми знаходження, збереження, систематизації, або створення даних у сфері охорони довкілля та раціонального природокористування.
- Уміє знаходити, набувати і засвоювати нові знання, вибирати альтернативні методи навчання, використовувати загальнонаукові та креативні методи пізнання у професійній діяльності.
- Володіє системою наукових категорій і методів їх використання з метою вирішення дослідницьких і практичних завдань.
- Здійснює науково-дослідницьку діяльність на основі гуманістичного світогляду й розуміння суті явищ і процесів.
- Володіє інформаційно-комунікативними технологіями.
- Здатний організовувати спостереження та контроль якості навколишнього природного середовища, внутрішній контроль за роботою природоохоронного обладнання на техногенних об'єктах, первинний облік й контроль за вхідними та вихідними матеріально-сировинними потоками на підприємствах.
- Уміє розподіляти та пояснити обов'язки в сфері природоохоронної діяльності між структурними підрозділами підприємства.
- Здатний представляти результати комплексних екологічних досліджень у вигляді наукових звітів і презентацій, застосовуючи сучасні картографічні та графічні методи.
- Здатний розробляти комплексні заходи захисту навколишнього середовища від надмірних антропогенних навантажень та оцінювати потребу в застосуванні комплексного підходу до підвищення рівня екологічної безпеки, охорони навколишнього середовища і раціонального використання природних ресурсів.
- Здатний здійснювати пошук новітніх техніко-технологічних й організаційних рішень, спрямованих на впровадження у виробництво перспективних природоохоронних, ресурсо- та енергозберігаючих розробок та сучасного

обладнання.

- Здатний формувати екологічну політику підприємства та організовувати її доступність та декларування перед усіма зацікавленими сторонами для своєчасного корегування й послідовного покращення.
- Здатний здійснювати екологічний аудит функціонування техногенного об'єкту та території; формувати аудиторські висновки й рекомендації щодо досягнення відповідності діяльності промислового об'єкта, виробництва чи підприємства визначеним критеріям аудиту для прийняття відповідних управлінських рішень.
- Уміє здійснювати пошук і збір інформації та впроваджувати у виробництво елементи екологічних інформаційних технологій.
- Здатний організовувати взаємодію з державними органами екологічного контролю, громадськістю та іншими зацікавленими сторонами в екологічній діяльності підприємств, організацій, виробництв для забезпечення своєчасного обміну інформацією та удосконалення системи планування; систематизувати отримані результати контролю для оцінки їх впливу на стан довкілля.
- Здатний знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел, готувати до підготовки та редагувати тексти професійного змісту державною мовою.
- Здатний аналізувати та упорядковувати загальнонаукову та професійно-орієнтовану літературу, в тому числі іноземну.
- Здатний розуміти значення культури як форми людського існування, цінувати різноманіття та мультикультурність світу і керуватися у своїй діяльності сучасними принципами толерантності, діалогу і співробітництва.
- Здатний вчитися упродовж життя і вдосконалюватися з високим рівнем автономності здобуті під час навчання компетенції.
- Здатний аналізувати соціально та особистісно значущі світоглядні проблеми, приймати рішення на основі сформованих ціннісних орієнтирів.
- Уміє розробляти прогнози соціально-економічного розвитку суспільства з врахуванням екологічних обмежень на відповідному рівні.
- Формулює, здійснює і аналізує виконання положень екологічної політики на

відповідному рівні для запобігання або мінімізації негативного впливу на довкілля та здоров'я людини.

- Систематизує та узагальнює отримані результати контролю для оцінки їх впливу на стан довкілля.
- Здатний оцінити, узагальнити світові інновації у екології та наукових дослідженнях для їх адаптації і використання у власній практиці.
- Здатний аналізувати соціально та особистісно значущі світоглядні проблеми, приймати рішення на основі сформованих ціннісних орієнтирів.

ЗАНЯТТЯ 1

Тема: КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ.

Мета: надати студентам базові теоретичні знання з теорії та практики формування екологічної освіти; розкрити стратегічні напрямки та тактичні завдання розвитку сучасної екологічної освіти різних верств населення; розглянути проблеми сучасної екологічної освіти.

Обладнання і матеріали: унаочнення, дидактичні матеріали (схеми, кросворди, тестові завдання).

Понятійний апарат: екологічна освіта, навколишнє середовище, екологічна культура, екологічна свідомість, екологічне виховання, екологічні поняття.

Теоретична частина:

1. Екологічна освіта – сучасна філософська та природоохоронна концепція.
2. Стратегічні напрямки та тактичні завдання розвитку сучасної екологічної освіти різних верств населення.
3. Розробка проблеми екологічної освіти у педагогічній науці та шкільній практиці.

Практична частина:

1. Опрацювати матеріали Концепції екологічної освіти України.
2. Обґрунтувати твердження «Концепція екологічної освіти України, як елемент концепції гармонійного розвитку держави».

Індивідуальне завдання:

1. Підготувати есе тему «Роль екологічної освіти в сучасному світі».

Рекомендована література:

1. **О.М. Микитюк, О.З. Злотін, В.М. Бровдій.** Екологія людини. Підручник для студентів вищих навчальних закладів. - Х : ХДПУ "ОВС", 2000. 208 с.
2. **В.П. Кучерявий.** Екологія. Підручник для студентів вищих навчальних закладів. – Львів: Світ, 2001. 481 с.

3. **І.В. Мороз, А.В. Степанюк, О.Д. Гончар та ін.** Загальна методика навчання біології. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Либідь, 2006. 586 с.
4. **Національна доктрина розвитку освіти** Освіта України. 2002 р. № 33.
5. **Концепція екологічної освіти України** Інформаційний збірник МОН України 2002. - № 7.

ЗАНЯТТЯ 2

Тема: СИСТЕМА ТА ПРИНЦИПИ НЕПЕРЕРВНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ.

Мета: надати студентам базові теоретичні знання з теорії та практики екологічної освіти, розглянути сучасні наукові погляди на екологічну освіту, дати визначення навчально-виховних завдань екологічної освіти.

Обладнання і матеріали: унаочнення, дидактичні матеріали (схеми, кросворди, тестові завдання).

Понятійний апарат: екологічна освіта, навколишнє середовище, навчально-виховні завдання, екологічна культура, екологічна свідомість.

Теоретична частина

Питання для обговорення

1. Визначити мету і завдання екологічної освіти.
2. Розкрити поняття про систему неперервної екологічної освіти.
3. Сформулювати принципи та завдання системи неперервної екологічної освіти. .
4. Розглянути структуру системи неперервної екологічної освіти:
5. Зазначити умови реалізації концепції екологічної освіти.
6. Розглянути державне управління екологічною освітою.

Практична частина:

1. Робота в мікрогрупах - визначення мети, завдань, змісту та структури екологічної освіти:
 - дошкільна екологічна освіта;
 - загальна середня екологічна освіта;
 - вища екологічна освіта;
 - післядипломна екологічна освіта;
 - неформальна екологічна освіта;
2. Провести аналіз концепції екологічної освіти в Україні.
3. Обговорення виконаних завдань.

Індивідуальне завдання:

1. Підготувати презентацію, враховуючи основні напрямки концепції екологічної освіти.

Рекомендована література:

1. О.М. Микитюк, О.З. Злотін, В.М. Бровдій. Екологія людини. Підручник для студентів вищих навчальних закладів. - Х : ХДПУ "ОВС", 2000. 208 с.
2. В.П. Кучерявий. Екологія. Підручник для студентів вищих навчальних закладів. – Львів: Світ, 2001. 481 с.
3. І.В. Мороз, А.В. Степанюк, О.Д. Гончар та ін. Загальна методика навчання біології. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Либідь, 2006. 586 с.
4. Національна доктрина розвитку освіти Освіта України. 2002 р. № 33.
5. Концепція екологічної освіти України Інформаційний збірник МОН України 2002. - № 7.

ЗАНЯТТЯ 3

Тема: ЕКОЛОГІЧНА ОСВІТА ЯК НЕПЕРЕРВНИЙ І ЦІЛІСНИЙ ПРОЦЕС.

Мета: надати студентам базові теоретичні знання з теорії та практики формування екологічної освіти; розкрити структуру екологічної освіти; розглянути головні принципи екологічної освіти; охарактеризувати неформальну та формальну екологічну освіту.

Обладнання і матеріали: унаочнення, дидактичні матеріали (схеми, кросворди, тестові завдання).

Понятійний апарат: екологічна освіта, навколишнє середовище, екологічна культура, екологічна свідомість, екологічне виховання, формальна екологічна освіта, неформальна екологічна освіта, екологічні поняття.

Теоретична частина:

1. Структура екологічної освіти та її мотивація.
2. Рівні сформованості екологічної освіти.
3. Головні принципи екологічної освіти – всеохоплюваність, обов'язковість, ступеневість, природовідповідність, доступність, діагностичність, диференційованість і варіативність.
4. Неформальна і формальна екологічна освіта.

Практична частина:

1. Дати письмову характеристику рівнів сформованості екологічної освіти.
2. Підготувати термінологічний словник головних принципів екологічної освіти – всеохоплюваність, обов'язковість, ступеневість, природовідповідність, доступність, діагностичність, диференційованість і варіативність.

Індивідуальне завдання:

1. Заповнити таблицю: головні відмінності формальної і неформальної екологічної освіти

Формальна екологічна освіта	Неформальна екологічна освіта

Рекомендована література:

1. О.М. Микитюк, О.З. Злотін, В.М. Бровдій. Екологія людини. Підручник для студентів вищих навчальних закладів. - Х : ХДПУ "ОВС", 2000. 208 с.
2. В.П. Кучерявий. Екологія. Підручник для студентів вищих навчальних закладів. – Львів: Світ, 2001. 481 с.
3. І.В. Мороз, А.В. Степанюк, О.Д. Гончар та ін. Загальна методика навчання біології. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Либідь, 2006. 586 с.
4. Національна доктрина розвитку освіти Освіта України. 2002 р. № 33. Концепція екологічної освіти України Інформаційний збірник МОН України 2002. - № 7.

ЗАНЯТТЯ 4-5

Тема: СУЧАСНА ЕКОЛОГІЧНА ОСВІТА: ЗМІСТ, ФОРМИ, МЕТОДИ ТА ЗАСОБИ НАВЧАННЯ.

Мета: засвоїти базові знання з практики впровадження екологічної освіти; розглянути методичні засади, методи, форми та засоби навчання екології; розкрити сутність інноваційних методів навчання в процесі вивчення екології.

Обладнання і матеріали: унаочнення, дидактичні матеріали (схеми, кросворди, тестові завдання).

Понятійний апарат: екологічна освіта, навколишнє середовище, навчально-виховні завдання, екологічна культура, екологічна свідомість, дидактична гра.

Теоретична частина:

1. Охарактеризувати форми навчаннях занять з екології:
 - Урок – як основна форма навчання екології.
 - Роль семінарів у навчальному процесі з екології.
 - Дидактичні ігри та їхнє місце в системі навчальних занять з екології.
- 2.Розкрити функції методів навчання екології та їх класифікацію.
- 3.Охарактеризувати методи навчання екології.
- 4.Які методичні прийоми реалізації методів навчання екології ви знаєте?
- 5.Розглянути інноваційні методи навчання в процесі вивчення екології.
6. Охарактеризуйте засоби навчання екології.

Практична частина:

1. Розкрити значення навчальних програм з екології.
2. Охарактеризувати зміст і структуру навчального курсу «Екологія рідного краю».
3. Проаналізувати сучасні навчальні програми дисциплін екологічного циклу.

Індивідуальне завдання:

- 1.Розробити фрагмент навчального заняття з екології (тема заняття за вибором студента), використовуючи інноваційні методи навчання.

2. Розробити фрагмент гри з екології для молоді вищої школи.

Рекомендована література:

1. О.М. Микитюк, О.З. Злотін, В.М. Бровдій. Екологія людини. Підручник для студентів вищих навчальних закладів. - Х : ХДПУ "ОВС", 2000. 208 с.
2. В.П. Кучерявий. Екологія. Підручник для студентів вищих навчальних закладів. – Львів: Світ, 2001. 481 с.
3. І.В. Мороз, А.В. Степанюк, О.Д. Гончар та ін. Загальна методика навчання біології. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Либідь, 2006. 586 с.
4. Національна доктрина розвитку освіти Освіта України. 2002 р. № 33. Концепція екологічної освіти України Інформаційний збірник МОН України 2002. - № 7.

ЗАНЯТТЯ 6-7

Тема: НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНА РОБОТА З ЕКОЛОГІЇ.

Мета: надати студентам базові теоретичні знання з теорії та практики формування екологічної освіти; охарактеризувати мету, завдання та функції виховної та позакласної роботи з екології; розглянути шляхи і напрями роботи екологічного спрямування.

Обладнання і матеріали: унаочнення, дидактичні матеріали (схеми, кросворди, тестові завдання).

Понятійний апарат: екологічна освіта, навколишнє середовище, екологічна культура, екологічна свідомість, екологічне виховання, екологічні поняття, екологічний гурток, екологічний факультатив, етноекологія.

Теоретична частина:

1. Мета, завдання та функції навчально-виховної роботи з екології.
2. Шляхи і напрями роботи екологічного спрямування.
3. Національний характер змісту екологічного виховання.
4. Можливості етноекології у формуванні активної життєвої позиції молоді.
5. Планування та методика проведення масових, групових, індивідуальних форм роботи з екології.
6. Робота екологічних гуртків, факультативів, проведення консультацій.
7. Вивчення передового педагогічного досвіду.

Практична частина:

1. Визначити головні та другорядні функції навчально-виховної роботи з екології.
2. Розробити методику проведення масових, групових чи індивідуальних форм виховної роботи з екології (на вибір студента).
3. Проаналізувати особливості факультативного навчання з екології.
4. Вказати відмінності в роботі екологічних гуртків та факультативів.

Індивідуальне завдання:

1. Створити презентацію на тему «Роль етноекології в Україні».

2. Підготувати реферативне повідомлення на тему «Втілення досягнень педагогічної науки в навчальну практику з екології».

Рекомендована література:

1. О.М. Микитюк, О.З. Злотін, В.М. Бровдій. Екологія людини. Підручник для студентів вищих навчальних закладів. - Х : ХДПУ "ОВС", 2000. 208 с.
2. В.П. Кучерявий. Екологія. Підручник для студентів вищих навчальних закладів. – Львів: Світ, 2001. 481 с.
3. І.В. Мороз, А.В. Степанюк, О.Д. Гончар та ін. Загальна методика навчання біології. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Либідь, 2006. 586 с.
4. Національна доктрина розвитку освіти Освіта України. 2002 р. № 33. Концепція екологічної освіти України Інформаційний збірник МОН України 2002. - № 7.

ЗАНЯТТЯ 8

Тема: ВЗАЄМОДІЯ ШКІЛЬНИХ ТА ПОЗАШКІЛЬНИХ УСТАНОВ ЕКОЛОГІЧНОГО СПРЯМУВАННЯ. УЧАСТЬ МОЛОДІ У ПРИРОДООХОРОННИХ КОНКУРСАХ ТА АКЦІЯХ.

Мета: надати студентам базові теоретичні знання з теорії та практики формування сучасного екологічного світогляду; розкрити значення і місце навчально-виховних закладів у формуванні екологічної освіти молоді а також охарактеризувати теоретико-методичні основи роботи навчально-виховних закладів екологічного спрямування.

Обладнання і матеріали: унаочнення, дидактичні матеріали (схеми, кросворди, тестові завдання).

Понятійний апарат: екологічна освіта, навколишнє середовище, навчально-виховні завдання, екологічна культура, екологічна свідомість, екологічні поняття.

Теоретична частина:

1. Охарактеризуйте формування сучасного екологічного світогляду молоді.
2. Розкрити значення і місце навчально-виховних закладів у формуванні екологічної освіти:
 - а) поняття колективу: суть, ознаки, функції, структура;
 - б) класифікація закладів за трьома рівнями творчих об'єднань (початковий, основний, вищий);
3. Наведіть приклади класифікації навчально-виховних закладів.
4. Охарактеризуйте теоретико-методичні основи роботи навчально-виховних закладів екологічного спрямування.
5. Які основні вимоги до організації та умов проведення Всеукраїнських природоохоронних конкурсів та акцій ви знаєте? Наведіть приклади.

Практична частина:

1. Опрацювати інформаційні матеріали та методичні рекомендації з питань екологічної освіти молоді (Наприклад: Лист МОН № 1/9-604 від 28.08.16 року).
2. Підготувати перелік навчально-виховних закладів рідного міста, що займаються екологічним вихованням молоді.

Індивідуальне завдання:

1. Підготувати есе на тему «Роль навчально-виховних закладів у формуванні екологічної культури молоді».

Рекомендована література:

1. О.М. Микитюк, О.З. Злотін, В.М. Бровдій. Екологія людини. Підручник для студентів вищих навчальних закладів. - Х : ХДПУ "ОВС", 2000. 208 с.
2. В.П. Кучерявий. Екологія. Підручник для студентів вищих навчальних закладів. – Львів: Світ, 2001. 481 с.
3. І.В. Мороз, А.В. Степанюк, О.Д. Гончар та ін. Загальна методика навчання біології. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Либідь, 2006. 586 с.
4. Національна доктрина розвитку освіти Освіта України. 2002 р. № 33. Концепція екологічної освіти України Інформаційний збірник МОН України 2002. - № 7.

ЗАНЯТТЯ 9

Тема: ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО МИСЛЕННЯ, СВІТОГЛЯДУ, СВІДОМОСТІ ТА ЕКОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ МОЛОДІ.

Мета: надати студентам базові теоретичні знання з теорії та практики екологічної освіти, ознайомитись із джерелами екологічних знань їх характеристикою та різновидністю, розглянути та охарактеризувати етапи формування екологічного мислення, свідомості, світогляду та екологічної культури молоді.

Обладнання і матеріали: унаочнення, дидактичні матеріали (схеми, кросворди, тестові завдання).

Понятійний апарат: екологічна освіта, навколишнє середовище, навчально-виховні завдання, екологічна культура, екологічна свідомість, екологічне мислення, екологічний світогляд.

Теоретична частина:

1. Розкрийте зміст поняття «джерела знань з екології»;
2. Охарактеризуйте джерела знань та їх різновидності;
3. Розкрийте особливості формування екологічного мислення в дошкільний віковий період.
4. Розгляньте особливості формування екологічного світогляду в середній віковий період.
5. Охарактеризуйте особливості формування екологічної свідомості в старшій школі.
6. Встановіть особливості формування екологічної культури у вищій школі.

Практична частина:

1. Проаналізувати особливості формування екологічної свідомості молоді вищої школи.
2. Охарактеризувати етапи формування екологічних понять: екологічна культура, екологічна свідомість, екологічний світогляд, екологічне мислення.

Індивідуальне завдання:

1. Створити презентацію на тему «Елементи екологічної педагогіки вищої школи».

Рекомендована література:

1. О.М. Микитюк, О.З. Злотін, В.М. Бровдій. Екологія людини. Підручник для студентів вищих навчальних закладів. - Х : ХДПУ "ОВС", 2000. 208 с.
2. В.П. Кучерявий. Екологія. Підручник для студентів вищих навчальних закладів. – Львів: Світ, 2001. 481 с.
3. І.В. Мороз, А.В. Степанюк, О.Д. Гончар та ін. Загальна методика навчання біології. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Либідь, 2006. 586 с.
4. Національна доктрина розвитку освіти Освіта України. 2002 р. № 33. Концепція екологічної освіти України Інформаційний збірник МОН України 2002. - № 7.

ЗАНЯТТЯ 10

Тема: ЕКОЛОГІЧНА ОСВІТА ТА ВИХОВАННЯ ЗАСОБАМИ ПРИРОДИ.

Мета: надати студентам базові теоретичні знання з теорії та практики екологічної освіти, розглянути значення екологічної освіти, як об'єкту пізнання природи; а також встановити роль природи в навчальному процесі школи, охарактеризувати вплив природи на всебічний розвиток дітей.

Обладнання і матеріали: унаочнення, дидактичні матеріали (схеми, кросворди, тестові завдання).

Понятійний апарат: екологічна освіта, навколишнє середовище, навчально-виховні завдання, екологічна культура, екологічна свідомість, екологічні поняття.

Теоретична частина:

1. Розглянути значення екологічної освіти, як об'єкту пізнання природи;
2. Обґрунтувати роль природи в навчальному процесі за педагогічними напрямками;
3. Охарактеризувати вплив природи на всебічний розвиток особистості;
4. Розкрити значення екологічної освіти та виховання молоді засобами природи.

Практична частина:

1. Використовуючи програму навчального курсу «Екологія рідного краю», розробити рекомендації щодо підготовки і проведення екологічних екскурсій.
2. Навести приклади проведення різноманітних акцій, конкурсів і екологічних моніторингів, які сприяють підвищенню екологічної освіти та культури молоді.

Індивідуальне завдання:

1. Розробити план проведення екологічної акції серед студентів вашого вузу.

Рекомендована література:

1. О.М. Микитюк, О.З. Злотін, В.М. Бровдій. Екологія людини. Підручник для студентів вищих навчальних закладів. - Х : ХДПУ "ОВС", 2000. 208 с.
2. В.П. Кучерявий. Екологія. Підручник для студентів вищих навчальних закладів. – Львів: Світ, 2001. 481 с.
3. І.В. Мороз, А.В. Степанюк, О.Д. Гончар та ін. Загальна методика навчання біології. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Либідь, 2006. 586 с.
4. Національна доктрина розвитку освіти Освіта України. 2002 р. № 33. Концепція екологічної освіти України Інформаційний збірник МОН України 2002. - № 7.

ЗАНЯТТЯ 11

Тема: РОЛЬ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ У ФОРМУВАННІ ЕКОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ МОЛОДІ.

Мета: надати студентам базові теоретичні знання з теорії та практики екологічної освіти, розглянути засоби масової інформації в області захисту природи; вплив ЗМІ на становлення екологічної освіти а також використання актуальних екологічних тем сучасних ЗМІ у формуванні екологічної освіти молоді.

Обладнання і матеріали: унаочнення, дидактичні матеріали (схеми, кросворди, тестові завдання).

Понятійний апарат: екологічна освіта, навколишнє середовище, навчально-виховні завдання, екологічна культура, екологічна свідомість, екологічні поняття.

Теоретична частина:

1. Охарактеризувати засоби масової інформації в області захисту природи.
2. Розкрити вплив ЗМІ на становлення екології.
3. Порівняти загальні і "зелені" ЗМІ.
4. Наведіть приклади актуальних екологічних тем в сучасних ЗМІ.
5. Дайте визначення що таке екологічна журналістика.
6. Охарактеризуйте функції екологічної журналістики.

Практична частина:

1. Проаналізувати та скласти план перспективного розвитку ЗМІ у формуванні екологічної культури населення.
2. Розкрити вплив ЗМІ на формування здорового способу життя молоді особистості.
3. Охарактеризуйте окремі складові здорового способу життя молоді та роль ЗМІ у їх посиленні.

Індивідуальне завдання:

1. Підготувати презентацію на тему «Роль засобів масової інформації в формуванні екологічної свідомості населення».

Рекомендована література:

1. О.М. Микитюк, О.З. Злотін, В.М. Бровдій. Екологія людини. Підручник для студентів вищих навчальних закладів. - Х : ХДПУ "ОВС", 2000. 208 с.
2. В.П. Кучерявий. Екологія. Підручник для студентів вищих навчальних закладів. – Львів: Світ, 2001. 481 с.
3. І.В. Мороз, А.В. Степанюк, О.Д. Гончар та ін. Загальна методика навчання біології. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Либідь, 2006. 586 с.
4. Національна доктрина розвитку освіти Освіта України. 2002 р. № 33.
Концепція екологічної освіти України Інформаційний збірник МОН України 2002. - № 7.

ДОДАТОК

Індивідуальна робота студентів є формою організації навчального процесу, яка передбачає створення умов для як найповнішої реалізації творчих можливостей студентів через індивідуально-спрямований розвиток їх здібностей, науково-дослідну роботу і творчу діяльність. Виконуючи завдання індивідуальної роботи слід пам'ятати, що:

- **конспективно-довідкова таблиця (КДТ)** – це одне із видів приладдя для систематизації і класифікації. Основна її ціль – узагальнення і систематизація матеріалу, тобто представлення його в короткій формі, зручній для запам'ятовування і довідок. Форма побудови таблиці – цікава, бо свідчення для її заповнення можуть змінюватися залежно від об'єму матеріалу, від ступеня деталізації, котрий потрібен для певної теми. КДТ особливо корисні у тому випадку, коли необхідно закріпити чітко в пам'яті певні причинно-наслідкові зв'язки;

- **структурно-логічний конспект (СЛК)** – це відображення основного матеріалу по мірі викладення. СЛК сприяє усвідомленому сприйманню матеріалу, запам'ятовуванню, розвитку пізнавальної діяльності. У цьому конспекті необхідно зазначити головні поняття, їх ознаки, причинно-наслідкові зв'язки. Підготовка такого конспекту полягає в конструюванні схеми, що висвітлює зміст теми;

- **опорно-інформаційна схема (ОІС)** – різновид схематичної наочності. Під нею розуміють сукупність наукових понять, їхніх властивостей, ознак, відповідних фактів. ОІС – це своєрідний графічний конспект, в якому структурно подається найістотніша інформація з конкретної теми або розділу;

- **структурно-логічна схема (СЛС)** – це своєрідний план-конспект, що глибоко розкриває причинно-наслідкові зв'язки між явищами, що вивчаються. Вони не потребують спеціальних умовних знаків. Інформація записується словами, які можна скорочувати. Знаки і малюнки, що при цьому застосовуються, є легкозрозумілими, загальноприйнятими. У СЛС обов'язкова наявність стрілок, які показують причинно-наслідкові зв'язки між предметами та явищами, що вивчаються.

Індивідуальна робота студентів передбачає також підготовку рефератів та реферативних повідомлень, проблемних наукових статей, тематичних тек із підібраними та опрацьованими інформаційними матеріалами, створення електронних презентацій проблемних питань та наукових відеофільмів, розробки екологічних проектів чи акцій, сценарії природоохоронних та інших заходів.

Індивідуальні завдання оформляються у вигляді рефератів або реферативних повідомлень, які оцінюються викладачем на лабораторних заняттях у межах розгляду проблемних питань або на заліковому занятті.

Вимоги до оформлення рефератів та реферативних повідомлень: робота повинна бути виконана за відповідним планом згідно вимог оформлення наукового дослідження (містити зміст, вступ, основну частину із посиланнями на літературу, висновки, список використаної літератури (не менше п'яти джерел періодичної преси)).

Вимоги до друкованої форми реферату:

- обсяг сторінок – 15-20.
- набраний у текстовому редакторі Microsoft Word без автоматичного і ручного розподілу переносів.
- гарнітура – Times new Roman;
- кегль – 14 пт;
- міжрядковий інтервал – полуторний;
- формат – А4;
- береги (поля): верхній, нижній, лівий, правий – 2 см;
- усі сторінки необхідно пронумерувати (крім титульної), кількість рядків на сторінці – до 30.
- у тексті в квадратних дужках потрібно проставити посилання на літературні джерела. Бібліографічний список повинен включати всіх авторів і їх роботи, що згадуються в тексті. Посилання на них дається за номером, який займає та чи інша праця в списку літератури. Наприклад: [4; 5]. Бібліографія розміщується в алфавітному порядку на останніх сторінках роботи.

Бібліографічне оформлення

При виконанні завдань самостійної роботи оформлення літературних джерел здійснюється згідно вимог ВАК (бюлетень ВАК № 5, 2009 р.). Посилання на них дається за номером, який займає та чи інша праця в списку літератури, наприклад: [2, 7].

Бібліографія розміщується в алфавітному порядку на останніх сторінках роботи. До бібліографії доцільно вносити наукові праці провідних учених у даній галузі дослідження.

За можливості доцільно ілюструвати положення реферату фотоматеріалами, схемами, рисунками, пронумерувавши і посилаючись у тексті на них.

Форма контролю: перевірка презентацій, таблиць, конспектів, посібників та інших форм індивідуальних завдань

Самостійна робота студентів у процесі вивчення дисципліни «Теорія і практика екологічної освіти» включає час, використаний на вивчення конспектів лекцій, підручників, науково-популярної фахової літератури, написання доповідей, рефератів та коротких відповідей на питання, винесених на самостійне вивчення. Вона є основним способом засвоєння студентом навчального матеріалу в час, вільний від обов'язкових навчальних занять, без участі викладача. Самостійна робота виконується після прослуховування лекції, перед практичними заняттями чи модульним контролем – вдома, у бібліотеках, комп'ютерних класах тощо; завдання до неї й методичні рекомендації щодо їх виконання подаються в робочій програмі та розробках до практичних занять. Методичним забезпеченням самостійної роботи студентів є: списки рекомендованих джерел, питання для самоконтролю, пакети контрольних завдань, електронні версії лекцій тощо.

При вивченні матеріалу за конспектами лекцій, підручниками, науково-методичною літературою особливу увагу слід надавати засвоєнню основних термінів та понять.

**Теми для самостійного опрацювання
з курсу «Теорія і практика екологічної освіти»**

р п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1	Історія розвитку екологічної освіти.	5	10
2	Організація підготовки студентів для навчально-виховного процесу з екології.	5	10
3	Методика формування екологічних понять у НЗ.	5	10
4	Організація роботи на факультативі "Екологія моєї школи".	5	10
5	Матеріально-технічне забезпечення сучасного кабінету екології.	5	10
6	Методичні особливості вивчення курсу «Екологічні проблеми міста».	5	10
7	Методичні особливості вивчення курсу «Основи хімічної екології».	5	20
8	Методика виготовлення дидактичного матеріалу до занять екологічного спрямування.	5	28
	Разом	80	108

**Теми для наукових рефератів з дисципліни «Теорія і практика
екологічної освіти»**

1. Система неперервної екологічної освіти.
2. Принципи та завдання системи неперервної екологічної освіти. .
3. Умови реалізації концепції екологічної освіти.
4. Форми навчання екології.
5. Методи навчання екології та їх класифікація.
6. Методичні прийоми реалізації методів навчання екології.
7. Інноваційні методи навчання в процесі вивчення екології.
8. Джерела знань та їх різновидності.
9. Особливості формування екологічного мислення в дошкільний віковий період.
10. Особливості формування екологічного світогляду в середній віковий період.
11. Особливості формування екологічної свідомості в старшій школі.
12. Особливості формування екологічної культури у вищій школі.
13. Значення екологічної освіти, як об'єкту пізнання природи;
14. Роль природи в навчальному процесі за педагогічними напрямками;
15. Вплив природи на всебічний розвиток дітей;
16. Значення екологічної освіти та виховання школярів засобами природи під час організації позакласних і позашкільних заходів.
17. Засоби масової інформації в області захисту природи.
18. Вплив ЗМІ на становлення екології.

Тести для перевірки знань студентів з навчальної дисципліни

«Теорія і практика екологічної освіти»

1. Засіб навчання – це:

- А) допоміжний матеріальний засіб школи (вищого навчального закладу), що виконує специфічні дидактичні функції
- Б) визначення необхідних для вивчення теми засобів навчання
- В) ідеальна модель бажаного результату засвоєння змісту освіти, до якого прагнуть ті, що навчають, і ті, що навчаються

2. Головне завдання засобів навчання полягає у

- А) установка на сприймання перед демонструванням окремих елементів комплексу чи комплексу загалом
- Б) забезпеченні навчальної мети завдяки включенню, активізації різноманітних пізнавальних можливостей учня і студента.
- В) визначення необхідних для вивчення теми засобів навчання

3. Підручник як важливий засіб навчання слугує для

- Л) відновлення в пам'яті, повторення та закріплення здобутих на занятті знань, виконання домашнього завдання, повторення пройденого.
- Б) установка на сприймання перед демонструванням окремих елементів комплексу чи комплексу загалом
- В) демонстрування (прослуховування) окремих частин, фрагментів або кадрів, що чергуються з розповіддю (поясненням)

4. Чи належить гра для засобів екологічного виховання

- А) так
- Б) ні

5. До засобів народного виховання належать:

- А) у науці не виділяють засобів народного виховання
- Б) тільки приказки і прислів'я
- В) загадки, прислів'я та приказки, прикмети

6. Екологічна освіта – це:

А) процес виховання населення Землі в усвідомленні та турботі про все довкілля і взаємопов'язаних питань; таким, що має знання, навички, ставлення, мотивацію і обов'язок окремо та спільно працювати над вирішенням поточних проблем та запобіганням появі нових.

Б) забезпеченні навчальної мети завдяки включенню, активізації різноманітних пізнавальних можливостей учня і студента.

В) допоміжний матеріальний засіб школи (вищого навчального закладу), що виконує специфічні дидактичні функції

7. До форм виховання екологічної культури можна віднести наступні:

А) усні, письмові

Б) загадки, прислів'я та приказки, прикмети

В) традиційні навчальні заняття, екологічні ігри, екологічні казки, екологічна стежка, практикуми, дослід.

8. Екологічна свідомість - це

А) форма організації навчання з метою заволодіння учнями вивчаються матеріалом

Б) система уявлень про світ, що базуються на ідеї залежності соціуму від природи

В) не має правильної відповіді

9. Хто стоїть у витоків екологічної етики ?

А) Беляєвський; Б) Дістерверг;

В) Коменський; Г) Тімірязєв;

10. Хто з вчених, одним з перших, використав екскурсії, як метод вивчення природи ?

С) Билинський; Б) Райгородое;

Д) Руссо;

Г) Ушинський;

11. Що передбачає неперервна екологічна освіта ?

Е) Організацію виховання; Б) Організацію навчання;

Ф) Організацію навчання і виховання;

12.Що включає зміст безперервної екологічної освіти ?

А) Формальну і неформальну частину; Б) Змістовну і логічну частину; Г) Основну та додаткову частини

13.Що відносять до формальної ланки структури екологічної освіти ?

Г) Загальна система освіти держави; Б) Екологічна мережа;

Н) Гурткова та позаурочна робота;

14.На що спрямована неформальна ланка екологічної освіти ?

І) Релігійні вірування;

Б) Просвітницька діяльність;

Л) Професійна орієнтація;

15.Яка організація координує основні моменти екологічної освіти в Україні ?

К) КабМін України; Б) Верховна рада;

Л) Координаційна міжгалузева Рада; Г) ДержГірПромНагляд;

16.Екологічна освіта включає в себе такі компоненти:

М) Екологічні знання; Б) Екологічне мислення;

Н) Екологічний світогляд; Г) Екологічна етика;

Д) Екологічна культура;

17.Які рівні екологічної зрілості виділяють ?

О) Початковий, основний, вищий, профільно-фаховий; Б) Початковий, основний, вищий;

Р) Початковий, основний, зрілий, вищий;

18.Найперший рівень організації екологічної освіти, коли основну роль відіграє родинне піклування називається ...

Q) Дошкільне виховання;

Б) Молодша шкільна освіта;

Р) Середня базова освіта;

19.Де закладаються основи екологічного мислення ?

С) В школі; Б) В дитсадку;

Т) В сім'ї; Г) В соціумі;

20. Чому відводиться основна і найважливіша роль в екологічній освіті і вихованні учнівської молоді ?

У) ЗНЗ; Б) ВНЗ

В) Школі; Г) Дитсадку;

21. Що є основним пріоритетом середньої екологічної освіти ?

W) Особистісна орієнтація;

Б) Формування екологічних програм;

Х) Створення екологічних мереж;

Г) Формування екологічного світогляду;

22. За якими основними моделями може реалізовуватися екологічна освіта у ЗНЗ ?

У) Однопредметна, багатопредметна, змішана;

Б) Цілеспрямована, інтегрована, змішана;

З) Програмна, позаурочна, змішана;

23. Яка з моделей реалізації екологічної освіти у ЗНЗ є найбільш перспективною ?

АА) Однопредметна; Б) Багатопредметна;

ВВ) Змішана

24. У навчально-виховному процесі підручник виконує наступні функції:

А) Інтегруюча Б) Координуюча

В) Розвиваюча І) Дидактична

25. Виділяють наступні етапи у процесі неперервного екологічного виховання:

С) Пояснення, роз'яснення

Б) Навчання, контроль, допомога

Д) Просвітництво, освіта, виховання Г) Навчання, перевиховання

26. Під екологізацією освіти розуміємо:

Е) Систему заходів, спрямованих на забезпечення у навчально-виховному процесі всіх рівнів освіти (початкова, середня, вища) належних екологічних знань та їх практичного застосування.

Б) перший ступінь в екологічному вихованні; формує перші елементарні знання про особливості взаємовідносин "суспільство-природа";

- Е) це психолого-педагогічний проїдес впливу на людину, метою якого є теоретичне формування екологічної свідомості;
- Г) це формування в індивіда моральних принципів, що визначають його позицію та поведінку у сфері охорони довкілля та раціонального використання природних ресурсів

27. Головною метою екологічного виховання є формування:

- Г) світогляду людей
- Б) екологічної культури
- Н) світоглядні переконання Г) відповідальності

28. До шкільних курсів за вибором належать:

- І) біологія Б) алгебра
- Л) англійська мова В) рідний край

29. Сукупність уявлень людини про взаємозв'язки людини і природи це -

- А) екологічне виховання
- Б) екологічна неграмотність
- В) екологічна свідомість

30. Перша література про охорону праці створена:

- С) Вернадським Б) Крупською
- Д) Коменським

31. У якій праці Коменський звернув увагу на те, що все в природі пов'язано:

- Е) «Поняття про ноосферу» Б) «Природа»
- Г) «Велика дидактика»

32. Хто наголошував на тому, що існування світу не можливе без взаємозв'язків у ньому:

- Г) Ушинський Б) Руссо
- Н) Песталотці

33. Белінський наголошував на:

- І) виховній цінності природи Б) непізнаності природи
- Л) неважливості екологічних знань

34.В яких роках введено поняття комплексної соціальної глобальної екології

К) 70-х роках XX ст. Б) XXI ст.

Л) 20-х роках XIX ст.

35.До завдань екологічної освіти належить:

М) Формування екологічної освіти Б) Підготовка вчителів екологів

Н) Не має правильної відповіді

36.Екологічна освіта це сукупність:

О) Сукупність екологічного мислення, знання, світогляду, культури Б) Знання предмету «Екології»

Р) Не порушення екологічного законодавства

37.Дієвими засобами формування екологічної культури є:

Q) Екологічне законодавство

Б) Екологічна освіта, виховання і діяльність

Р) Екологічна просвіта

38.До принципів екологічної освіти належить:

С) Принцип екологічного імперативу Б) Принцип системності

Т) Принцип єдності

39.До принципів екологічної освіти належить:

У) Принцип системності Б) Прикладний принцип

В) Принцип віковій довідності

40.Принцип науково-теоретичного мислення полягає у:

W) екологічну культуру Б) екологічну свідомість

Х) екологічне мислення

41.Педагогічний принцип полягає у:

Y) екологічну культуру Б) екологічне мислення

Z) екологічний всеобуч

42.Прикладний принцип полягає у:

АА) екологічної безпеки Б) екологічне мислення

ВВ) екологічний всеобуч

Г

43.Процес систематичного цілеспрямованого впливу на духовний і цілісний розвиток особистості з метою формування екологічної освіти людини - це:

CC) екологічна свідомість Б) екологічне виховання

DD) екологічний принцип

**Перелік питань з курсу «Теорія і практика екологічної освіти»
для поточного контролю студентів**

1. Визначити мету і завдання екологічної освіти.
2. Розкрити поняття про систему неперервної екологічної освіти.
3. Сформулювати принципи та завдання системи неперервної екологічної освіти. .
4. Розглянути структуру системи неперервної екологічної освіти:
5. Зазначити умови реалізації концепції екологічної освіти.
6. Розглянути державне управління екологічною освітою.
7. Охарактеризувати форми навчання екології.
8. Розкрити функції методів навчання екології та їх класифікацію.
9. Охарактеризувати методи навчання екології.
10. Які методичні прийоми реалізації методів навчання екології ви знаєте?
11. Розглянути інноваційні методи навчання в процесі вивчення екології.
12. Охарактеризуйте засоби навчання екології.
13. Розкрийте зміст поняття « джерела знань з екології »;
14. Охарактеризуйте джерела знань та їх різновидності;
15. Розкрийте особливості формування екологічного мислення в дошкільний віковий період.
16. Розгляньте особливості формування екологічного світогляду в середній віковий період.
17. Охарактеризуйте особливості формування екологічної свідомості в старшій школі.
18. Встановіть особливості формування екологічної культури у вищій школі.
19. Розглянути значення екологічної освіти, як об'єкту пізнання природи;
20. Обґрунтувати роль природи в навчальному процесі за педагогічними напрямками;
21. Охарактеризувати вплив природи на всебічний розвиток дітей;

22. Розкрити значення екологічної освіти та виховання школярів засобами природи під час організації позакласних і позашкільних заходів.
23. Охарактеризувати засоби масової інформації в області захисту природи.
24. Розкрити вплив ЗМІ на становлення екології.
25. Порівняти загальні і "зелені" ЗМІ.
26. Наведіть приклади актуальних екологічних тем в сучасних ЗМІ.
27. Дайте визначення що таке екологічна журналістика.
28. Охарактеризуйте формування сучасного екологічного світогляду у позашкільних установах екологічного спрямування.
29. Розкрити значення і місце позашкільних навчально-виховних закладів у формуванні екологічної освіти.
30. Наведіть приклади класифікації позашкільних навчально-виховних закладів.
31. Охарактеризуйте теоретико-методичні основи роботи позашкільних навчально-виховних закладів.
32. Які основні вимоги до організації та умов проведення Всеукраїнських природоохоронних конкурсів та акцій ви знаєте? Наведіть приклади.

Рекомендовані джерела інформації:

1. **О.М. Микитюк, О.З. Злотін, В.М. Бровдій.** Екологія людини. Підручник для студентів вищих навчальних закладів. - Х : ХДПУ "ОВС", 2000. 208 с.
2. **В.П. Кучерявий.** Екологія. Підручник для студентів вищих навчальних закладів. – Львів: Світ, 2001. 481 с.
3. **І.В. Мороз, А.В. Степанюк, О.Д. Гончар та ін.** Загальна методика навчання біології. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Либідь, 2006. 586 с.
4. **Національна доктрина розвитку освіти** Освіта України. 2002 р. № 33.
5. **Концепція екологічної освіти України** Інформаційний збірник МОН України 2002. - № 7.
6. Кизенко В.І. Особливості застосування методів навчання на факультативних заняттях // Біологія і хімія в шк.. – 2002. - № 5. – с.6-13.
7. Кузнецова В.І. Методика викладання біології. — Харків: Торсінг, 2001.— 176с.
8. Момот Л.Л. Творчо-розвивальні технології та їх реалізація в середній школі // Біологія і хімія в шк. – 2003. - № 1. – с. 7-8.
9. Основи еколого-натуралістичної освіти: Науково-методичний посібник / За заг. ред. В.В.Вербицького. – К., 2005.- 490 с.
10. Позашкільна освіта в Україні: Нормативно-правові акти/ М-во освіти і науки України. Нац. еколого- натураліст. центр учнівської молоді. – К.:НЕНЦ, 2002.— 304с.

Інформаційні ресурси:

1. Зведений електронний каталог – e-catalog.mk.ua/.../cgiirbis_64.exe?...
2. Всеукраїнська екологічна ліга ecoleague.colocall.com/download.php?id...
3. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського www.nbuv.gov.ua
4. Біологічні та екологічні сайти - Каталог сайтів – goloskivlt.at.ua
5. Екологія життя – www.eco-live.com.ua/